

(กสม.แถลงข่าวเด่นประจำสัปดาห์ ครั้งที่ 5/2565)

**กสม. และ กสทช. เร่งจัดทำแนวทางการนำเสนอเนื้อหาของสื่อที่เคารพอัตลักษณ์ทางเพศ
หนุนทำคลอดกฎหมายส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน
- ชงข้อเสนอแนะถึงกรมอุทยานแห่งชาติฯ และกรม. ให้บังคับใช้กฎหมายในพื้นที่อนุรักษ์
โดยตีความในทางที่รับรองสิทธิชุมชนเป็นหลัก**

วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2565 เวลา 10.30 น. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) โดยนายสันต์ ภัยหลีกลี้ และนางสาวศยามล ไกยูรวงศ์ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ แถลงข่าวเด่นประจำสัปดาห์ครั้งที่ 5/2565 โดยมีวาระสำคัญ ดังนี้

**1. กสม. ตรวจสอบกรณีการนำเสนอข่าวสารที่กระทบศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกลุ่มหลากหลายทางเพศ
และ กสทช. เร่งจัดทำแนวทางการนำเสนอเนื้อหาของสื่อมวลชนที่เคารพอัตลักษณ์ทางเพศ**

ตามที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้รับเรื่องร้องเรียนหลายกรณีระหว่างเดือน พฤษภาคม – กรกฎาคม 2564 กล่าวอ้างว่า สถานีโทรทัศน์เคเบิลทีวีแห่งหนึ่งและสำนักข่าวแห่งหนึ่งเสนอข่าวสาร โดยพาดหัวข่าวด้วยถ้อยคำที่อาจกระทบต่ออัตลักษณ์และศักดิ์ศรีของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ เช่น “รวบสาวสอง ค้ากามเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี” “จับกะเทยฆ่าสาวทอม” “มีสาวประเภทสองรุมทำร้าย” ซึ่งเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ รวมทั้งเป็นการสร้างความเกลียดชังต่อกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ ในสังคม จึงขอให้ตรวจสอบ กสม. ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและมาตรฐานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2565 ได้พิจารณาข้อเท็จจริงจากทุกฝ่าย บทบัญญัติของกฎหมายและหลักสิทธิมนุษยชน แล้วเห็นว่า บุคคลย่อมมีสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัว การกระทำอันเป็นการละเมิด หรือกระทบต่อสิทธิของบุคคล หรือการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ประโยชน์ไม่ว่าในทางใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ ทั้งนี้ บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสาร แต่การดำเนินการต่าง ๆ จำเป็นต้องคำนึงถึงสิทธิของบุคคลดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นด้วย

จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงปรากฏว่าสถานีเคเบิลทีวีผู้ถูกร้อง ได้เสนอข่าวที่มีข้อความตามที่ผู้ร้อง กล่าวอ้างจริง แต่ยังไม่อาจถือได้ว่าการผลิตซ้ำและต่อเนื่อง จนถึงขนาดที่ทำให้สังคมเกิดอคติต่อกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ ประกอบกับภายหลังได้รับการร้องเรียน ผู้ถูกร้องได้แก้ไขการนำเสนอข่าวสาร ที่มีเนื้อหาดังกล่าวแล้ว ขณะที่สำนักข่าวผู้ถูกร้องอีกแห่ง จากการตรวจสอบไม่ปรากฏข้อเท็จจริงตามที่ผู้ร้อง กล่าวอ้าง ในชั้นนี้จึงยังไม่อาจรับฟังได้ว่าผู้ถูกร้องทั้งสองกระทำการอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

อย่างไรก็ดี เพื่อเป็นการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน กสม. จึงเห็นควรมีข้อเสนอแนะไปยังสถานี เคเบิลทีวีผู้ถูกร้อง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกากระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) และ รัฐสภา ดังนี้

1) สถานีเคเบิลทีวีผู้ถูกร้องในฐานะผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อ ต้องไม่นำเสนอข่าว ความนำ และภาพประกอบจนทำให้เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนไปจากสาระสำคัญของข่าว และต้องนำเสนอข่าวโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลที่ตกเป็นข่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องระมัดระวังการใช้ถ้อยคำเกี่ยวกับกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศด้านอัตลักษณ์ รวมทั้งควรปฏิบัติตามข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพสื่อมวลชน สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ พ.ศ. 2564 และแนวปฏิบัติสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ เรื่อง การเสนอข่าวความคิดเห็น และภาพเกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศ พ.ศ. 2564 อย่างจริงจัง

2) ให้สำนักงาน กสทช. จัดทำและผลักดัน (ร่าง) แนวทางในการนำเสนอเนื้อหารายการเกี่ยวกับกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ โดยให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี และเผยแพร่แนวทางในการนำเสนอเนื้อหาการฉบับดังกล่าว รวมทั้งกรณีข้อร้องเรียนที่ กสทช. ได้พิจารณาแล้ว เห็นว่ามีการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่เหมาะสมให้สื่อมวลชน องค์กรสื่อ และองค์กรที่ควบคุมดูแลหรือกำกับดูแลสื่อทุกแขนงได้รับทราบทั่วกัน

3) ให้รัฐสภาเร่งผลักดันร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน ซึ่งมีหลักการสำคัญในการคุ้มครองเสรีภาพของผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน และมุ่งส่งเสริมและพัฒนาจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน อันจะเป็นการคุ้มครองสิทธิของประชาชนไปพร้อมกัน

2. กสม. มีข้อเสนอแนะถึงกรมอุทยานแห่งชาติฯ – กรม. ประเมินการบังคับใช้กฎหมายในพื้นที่อนุรักษ์ ย้ำต้องตีความในทางที่รับรองสิทธิชุมชนเป็นหลัก

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและมาตรฐานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2565 ได้พิจารณารายงานข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับกฎหมายลำดับรองประกอบพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 และพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 ซึ่ง กสม. หยิบยกขึ้นพิจารณา สืบเนื่องจากเมื่อปี 2563 - 2564 กสม. ได้รับคำร้องจากประชาชนในหลายพื้นที่ซึ่งมีที่อยู่อาศัยและทำกินในเขตป่าอนุรักษ์เกี่ยวกับการสำรวจการถือครองที่ดินตามบทเฉพาะกาลของพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับ โดยผู้ร้องกล่าวอ้างว่ากรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติในการสำรวจพื้นที่ของประชาชน โดยไม่ให้อุทยานแห่งชาติแต่ละแห่งสำรวจการถือครองที่ดินของประชาชนในพื้นที่ที่อยู่ระหว่างการดำเนินคดีหรือเคยถูกดำเนินคดี ทำให้มีพื้นที่ของประชาชนหลายรายไม่ได้เข้าสู่กระบวนการสำรวจการถือครองที่ดิน นอกจากนี้ กสม. ยังได้รับคำร้องเกี่ยวกับกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อร่างกฎหมายลำดับรองที่ออกตามความในพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับ กล่าวอ้างว่า วิธีการรับฟังความคิดเห็นของกรมอุทยานแห่งชาติฯ ผ่านระบบอินเตอร์เน็ตเป็นอุปสรรคต่อการแสดงความคิดเห็นของประชาชนที่อยู่อาศัยและทำกินในเขตป่าอนุรักษ์ในพื้นที่ห่างไกลหลายพันครัวเรือนด้วย

กสม. พิจารณาแล้วเห็นว่า ถึงแม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยรับรองสิทธิบุคคลและชุมชนในการใช้ประโยชน์จากฐานทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและยั่งยืน แต่การบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันยังไม่สอดคล้องกับหลักกฎหมายสูงสุด อันทำให้เกิดข้อพิพาทระหว่างรัฐกับ

ประชาชนที่อยู่อาศัยและทำกินทับซ้อนกับเขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า (เขตป่าอนุรักษ์) ทั้งพื้นที่ป่าและพื้นที่ทางทะเล ซึ่งรัฐใช้การไล่อื้อให้ประชาชนออกจากพื้นที่และการจับกุมดำเนินคดีอาญา ส่วนการเคารพในหลักสิทธิชุมชนที่ต้องมีส่วนร่วมในการจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและยั่งยืนในเขตอนุรักษ์นั้นกลับกลายเป็นข้อกีดขวางผ่านกระบวนการพิสูจน์สิทธิที่รัฐกำหนดขึ้น ซึ่งการพิสูจน์สิทธินั้นไม่ได้ดำเนินการครบทุกพื้นที่ทั่วประเทศและยังอยู่บนสมมติฐานว่าผู้ใช้ประโยชน์ในที่ดินจะต้องทำกินต่อเนื่องบนพื้นที่แปลงเดิมตลอดไป ซึ่งไม่สอดคล้องกับวิถีวัฒนธรรมของชุมชนและกลุ่มชาติพันธุ์ที่ใช้ประโยชน์ในที่ดินแบบแปลงรวม มีการทำไร่หมุนเวียน และมีการอพยพเคลื่อนย้ายในการทำไร่และตั้งถิ่นฐาน นำไปสู่การดำเนินคดีอาญาที่ทำให้ประชาชนสูญเสียเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย

อย่างไรก็ตาม เนื่องด้วยปัจจุบันได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 และพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 แทนกฎหมายฉบับเดิม โดยกฎหมายดังกล่าวได้กำหนดให้มีการจัดทำโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรภายในเขตป่าอนุรักษ์ ซึ่งจะทำให้ประชาชนที่มีคุณสมบัติและถือครองที่ดินในห้วงเวลาที่กำหนดตามกฎหมาย สามารถใช้ประโยชน์ในพื้นที่ที่ได้รับจัดสรรได้โดยไม่ต้องรับโทษทางอาญา รวมทั้งทำให้ประชาชนที่อยู่รอบเขตป่าอนุรักษ์สามารถเก็บหาหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติได้ อย่างไรก็ตามเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายทั้งสองฉบับเป็นการคุ้มครองสิทธิของบุคคลและชุมชนตามมาตรา 43 ของรัฐธรรมนูญฯ และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิเศรษฐกิจและสังคม กสม. จึงมีข้อเสนอในการจัดทำกฎหมายลำดับรอง ดังนี้ต่อไป

1.) ร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดโครงการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรภายในอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. และร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดโครงการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า พ.ศ.

(1) ให้มีการจัดตั้ง “คณะกรรมการชุมชน” ขึ้น ในโครงการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในอุทยานแห่งชาติฯ เพื่อให้ชุมชนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหัวหน้าเขตอุทยานแห่งชาติฯ มีส่วนร่วมกำหนดกฎกติกาของชุมชนในการบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ อย่างมีความเข้าใจโดยตรงต่อการดำรงชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยให้คณะกรรมการชุมชนมีหน้าที่และอำนาจในเขตพื้นที่ของโครงการฯ เช่น กำหนดคุณสมบัติและเงื่อนไขของบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินในเขตอุทยานแห่งชาติฯ การสิ้นสุดการอยู่อาศัยหรือทำกิน รวมทั้งผู้สืบสิทธิ ตลอดจนร่วมไต่สวนและรวบรวมข้อเท็จจริงกรณีมีข้อพิพาทเกิดขึ้นระหว่างผู้อยู่อาศัยหรือทำกินในพื้นที่โครงการฯ (2) ให้มีคณะกรรมการที่ปรึกษาพื้นที่คุ้มครอง (Protected Area Committees: PAC) ในพระราชกฤษฎีกาและแก้ไขของประกอบคณะกรรมการดังกล่าวให้มีองค์ประกอบจากส่วนราชการในจังหวัดเท่าที่จำเป็น และให้มีจำนวนกรรมการจากภาคเอกชนและภาคประชาสังคมในจังหวัดซึ่งเป็นที่ตั้งของอุทยานแห่งชาติสัดส่วน 2 ใน 3 ของจำนวนคณะกรรมการทั้งหมดแต่ไม่เกิน 25 คน (3) ให้มีเขตคุ้มครองทางวัฒนธรรม ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2553 เรื่อง แนวนโยบายในการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยงและมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2553 เรื่อง แนวนโยบายในการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวเล

โดยให้คณะกรรมการชุมชนกำหนดเขตพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษ และจัดทำแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ของโครงการให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมการดำรงชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์

(4) การกำหนดระยะเวลาสิ้นสุดของโครงการที่ให้ประชาชนถือครองและใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตป่าอนุรักษ์ได้ 20 ปี ไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงในการดำรงชีวิตที่สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น จึงควรกำหนดให้มีการติดตามและประเมินผลทุกสามปี และเมื่อครบกำหนดระยะเวลาสิ้นสุดโครงการ 20 ปี หากมีการประเมินผลแล้วพบว่าบุคคลนั้นมีคุณสมบัติที่ยังอยู่อาศัยหรือทำกินในเขตป่าอนุรักษ์ได้ ก็นุญาตให้อยู่อาศัยหรือทำกินในพื้นที่ของโครงการต่อไปได้ (5) คุณสมบัติของบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินในเขตป่าอนุรักษ์ เช่น กรณี “ผู้ยากไร้ ผู้มีรายได้น้อย และผู้ไร้ที่ดินทำกิน” ให้คณะกรรมการชุมชนเป็นผู้กำหนดว่าบุคคลใดเป็นผู้ยากไร้ ผู้มีรายได้น้อย และผู้ไร้ที่ดินทำกิน ซึ่งได้สิทธิในการอยู่อาศัยหรือทำกินในเขตป่าอนุรักษ์ (6) การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอยู่อาศัยหรือทำกิน เห็นควรเสนอให้คณะกรรมการชุมชนร่วมกับสมาชิกของโครงการ กำหนดขนาดพื้นที่ถือครองเป็นรายครอบครัว หรือหลายครอบครัวที่ทำกินในแปลงเดียวกัน โดยกำหนดหลักเกณฑ์จำนวนขนาดพื้นที่ครอบครองอยู่เดิม และจำนวนพื้นที่ของโครงการที่ให้มีการกระจายการถือครองที่ดินของแต่ละครอบครัวในการดำรงชีพอยู่ได้และทั่วถึง

(7) การสิ้นสุดการอยู่อาศัยหรือทำกิน เห็นควรให้คณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมและกำหนดหลักเกณฑ์อย่างเป็นธรรม (8) การกำหนดผู้สืบสิทธิ ควรให้ผู้มีอำนาจพิจารณาผู้สืบสิทธิเป็นคณะกรรมการชุมชน (9) การนับระยะเวลาของโครงการ เห็นควรให้เริ่มนับระยะเวลา 20 ปี ตั้งแต่วันที่คณะกรรมการชุมชนเห็นชอบในคุณสมบัติของบุคคลนั้น และ (10) การกำหนดบทเฉพาะกาลเพื่อแก้ไขปัญหาผู้ที่ถูกดำเนินคดีและแปลงคดีที่เกิดขึ้นก่อนพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 มีผลใช้บังคับ

2) ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยการอยู่อาศัยหรือทำกินตามโครงการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในอุทยานแห่งชาติเพื่อการดำรงชีพอย่างเป็นปกติสุข พ.ศ. และระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยการเก็บหาหรือการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้ตามฤดูกาลในเขตพื้นที่โครงการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน พ.ศ. และประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมว่าด้วยโครงการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนในอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.

เห็นว่า เนื่องจากแต่ละชุมชนมีความแตกต่างหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม มีความแตกต่างด้านภูมิประเทศ สภาพอากาศ ชนิดของทรัพยากรธรรมชาติ พืชที่เพาะปลูก กำลังการผลิต รวมถึงระบบนิเวศน์ในระดับชุมชน เมื่อจัดตั้งคณะกรรมการชุมชนแล้ว จึงมีข้อเสนอแนะให้คณะกรรมการชุมชนมีบทบาทในการกำหนดว่าลักษณะใดเป็นการดำรงชีพโดยปกติสุข และมีบทบาทในการเสนอรูปแบบรายละเอียดการดำเนินการซึ่งเป็นการใช้ประโยชน์ตามวัฒนธรรมและประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อให้รายงานต่ออธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติฯ ให้ความเห็นชอบต่อไป รวมทั้งให้หัวหน้าเขตป่าอนุรักษ์จัดการประชุมร่วมกับ PAC และคณะกรรมการชุมชนเพื่อปรึกษาหารือกำหนดแนวทางและหลักเกณฑ์การบริหารจัดการพื้นที่ และทำข้อตกลงทางปกครองในการกำหนดแผนการดำเนินการของโครงการ กฎ กติกา ที่กำหนดหลักเกณฑ์

วิธีการ และเงื่อนไข ตามที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการชุมชน และได้มีการปรึกษาหารือร่วมกับ PAC ทั้งนี้ ให้ข้อตกลงดังกล่าวเป็นสัญญาทางปกครองที่มีผลบังคับใช้ตามกฎหมาย

นอกจากข้อเสนอในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายลำดับรองแล้ว กสม. ยังมีข้อเสนอเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการให้ความเห็นต่อร่างกฎหมาย โดยเห็นควรให้กรมอุทยานแห่งชาติฯ จัดกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากชุมชนในเขตป่าอนุรักษ์อย่างทั่วถึงในแต่ละพื้นที่ รวมทั้งมีข้อเสนอเกี่ยวกับการตีความและการบังคับใช้พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 และพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดระยะเวลา 20 ปี ของโครงการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในเขตป่าอนุรักษ์ โดย กสม. เห็นว่า แม้ว่าบทบัญญัติของกฎหมายทั้งสองฉบับนี้จะกำหนดให้โครงการมีการสิ้นสุดอายุ แต่ไม่อาจตีความได้ว่าสิทธิของบุคคลและชุมชนในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ จะสิ้นสุดลงไปพร้อมกับโครงการดังกล่าว การตีความไปในลักษณะเช่นนั้นจะนำไปสู่การบังคับใช้กฎหมายที่มีโทษทางอาญาได้หรือหรือบังคับให้ประชาชนต้องเคลื่อนย้ายจากถิ่นฐาน อันทำให้เกิดข้อพิพาทไม่ต่างจากการใช้กฎหมายฉบับเดิมและเกิดปัญหาซ้ำซ้อนลงไปในปีหาเชิงโครงสร้างเดิม

ดังนั้น เพื่อประโยชน์ในการประเมินผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตจากการบังคับใช้กฎหมาย กสม. จึงเห็นควรเสนอให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์กฎหมายของพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 และพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 ภายใน 5 ปีนับแต่บังคับใช้กฎหมายโดยแก้ไขกฎหมายในการรับรองสิทธิชุมชน ทั้งนี้ ให้เสนอความเห็นข้างต้นนี้ ไปยังกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาดำเนินการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และหลักสิทธิมนุษยชนสากลต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
10 กุมภาพันธ์ 2565